

Előfizetési árak:
 Éves ára 8 kor., félre 4 kor.,
 negyedéves 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetők másként árak szerint.

A lap megjelenik minden oml-
 törtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hova a lap anyagi részét illető közle-
 menyek az előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVŰ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Hajléktalanok menhelye.

Ujpest, augusztus 14-én.

Az újpesti „Ellenzéki Ujság“ minden áron be akarja bizonyítani, hogy igaza volt *Schopenhauer* bölcsésznek akkor, midőn azt mondá: „Általában, rendszerint igazságtalanság, a legnagyobb méltánytalanság, keménység, sőt kegyetlenség jellemzi az emberek egymás iránt való eljárását, az ezzel ellenkező ritka kivétel...“ s hogy ebbeli törekvésének súlyt kölcsönözzön, minden egyes számban nyíltan és őszintén bevallja, hogy nem tartozik s nem is akar tartozni a »ritka kivétel«-ek közé, mert hát... ne legyen senkinek ajándék az élet.

E törekvés és vallomás helyeslését avagy elítélését a nagyközönségre bizzuk, a „Hajléktalanok menhelye“ című közleményeire azonban az igazság nevében reflektálunk.

Az újpesti „Ellenzéki Ujság“ két legutóbbi számában azt vitatja, hogy az István-téri közsegház, Kuthy István, Busfy, Krapp Mihály, Erős Antal, Barta Mór s Hajdu János esküdteknek olyan menhelyül szolgál, amelyben — lévén ők koruknál, az ipar pangásánál fogva hajléktalanok, napidíjat huznak azért, mert Zsoldos János jöjegyzőnek a rabszolgái.

Sohase hittük volna, hogy az „Ellenzéki Ujság“ diplomás szerkesztői nem tudják azt, miszerint a törvények és rendeletek világosan megszabják minden munkálatokat, amelyeket minden községben esküdtek által kell és csak esküdtekkel szabad elvégezni.

Ezen munkálatok közé tartozik: a tankötelesek, a közmunka-kötelezetek, az esküdtképes egyének, a községi választók, a hasznos házi állatok, a lovak és ebek összeírása. Ezek közé tartozik a községi bíraskodásnál a társbiróság, a nyomozás s a piacnak rendben tartás: stb. stb.

Soha se hittük volna, hogy az „Ellenzéki Ujság“ diplomás szerkesztői, akik egy sort sem irnak, egy lépést sem tesznek, egy szót sem szólnak mint ügyvédek díj nélkül szemrehányást fognak tenni azoknak az esküdteknek, gunytárgyává fogják tenni azokat az esküdteket: akik csekély napi két forint díjazás mellett ezt a munkát elvégzik.

Vajjon melyik diplomás ügyvéd vagy szerkesztő veszekednék hóban, zivatarban, esőben, hidegben és hőségben két forintért bajnali három órától a piaci kofákkal és elárusítókkal?

Vajjon melyik diplomás ügyvéd vagy szerkesztő írná össze két forint napi díj mellett 10,779 tanköteles gyermeket?

Vajjon melyik diplomás ügyvéd vagy szerkesztő írná össze két forint napi-díjért azt az 1399 ebet, amely Ujpest udvaraiban ugat s a járó kelők lábszárait veszélyezteti?

Vajjon melyik diplomás ügyvéd vagy szerkesztő nyomozná ki két forintért és

gyalog járva évenként 800—1000 olyan egyént, aki a nyilvánosságot kerüli slakását minden hónapban változtatja?

Bizonyára egyik sem vállalkoznék erre a munkára s ha vállalkoznék, akkor bizonyára olyan számlákat nyújtanának be, amelyekkel a költségvetésben, a szolgálatot teljesítő esküdtek napidíjainak fedezésére megállapított 4000 koronát csakhamar kimerítenék, míg elenben, most ezen ezimnél, a község háztartásában tetemes megtakarítás létezik.

Egyáltalában nem értjük mért támadja s miért pellengérezzi ki az „Ellenzéki Ujság“ éppen azokat az esküdteket, kik a községnél a legkellemetlenebb, a legfárasztóbb munkát végzik, a kik tényleg dolgoznak!

Még kevésbé értjük azt, miért dobálja szemükre az „Ellenzéki Ujság“ a nagyon is megérdemelt napidíjakat akkor, amidőn ezen napidíjak csak olyan munkáért számíttatnak föl, amelyeket az előljáróság, a törvények s a rendeletek értelmében, csak esküdtekkel végezethet el, s amidőn ezen munkák díjazását a képviselőtestület közgyűlése rendelte el s a díjazások fedezésére szükséges összeget a költségvetésben állapította meg.

Hiszen, ha a fent elősorolt munkálat valamelyik diplomás ügyvéd avagy szerkesztő ingyért akarja elvégezni, adja be az előljáróságához kötelező nyilatkozatot, és Zsoldos János főjegyző, örülne a község érdekében történő megtakarításnak, bizonyára meg fogja az illetőt — már amennyire tőle telik — esküdtté választatni.

Avagy talán még azt a hébe-korba kapott két forint napi vagy egy forintos fél napi díját irigyli az „Ellenzéki Ujság“ a dolgozó esküdtektől?

Nem hisszük! Mert hiszen az „Ellenzéki Ujságnál“ ha mást nem is, de számolni bizonyára tudnak s így tudni fogják azt is, hogy az esküdti napidíjak senkinek sem biztosíthatják az egzisztenciáját annyira, hogy ezért valakinek a kész rabszolgája legyen.

Aminthogy éppen ezek a dolgozó s az „Ellenzéki Ujság“ által megnevezett esküdtek, nagyon gyakran az előljáróság vezetőjének a javaslatai ellen szavaztak is így rabszolgáknak egyáltalában nem mondhatók.

Végre még egyet.

Ha valamelyik iparosnak rosszul meg... e miatt az illetőt megszégy... meghurcolni: ildomtalanlás, s... több annál, szivtelenség, a mire igazán csak a maliczia s a személyeskedés esábithatja a művelt embert.

Ujpest községe és közönsége csak köszönettel tartozik azoknak az esküdteknek, akik dolgoznak s ezt a köszönetet, s azokat a napidíjat nem fogja tőlük semmiféle maliczia, semmiféle személyeskedés elvitatni. * * *

A gróf Károlyi féle telekfelosztás.

Lapunk t. olvasóit értesítettük annak idejében, hogy községünk képviselőtestülete f. é. május 15-én tartott közgyűlésében, 49. szám a. hozott határozatával elintézte gróf Károlyi Sándor földbirtokosnak nagyobb arányú telekfelosztás iránti kérelmét s neki a telek-felosztást, bizonyos kikötések teljesítése mellett, engedélyezte.

A gróf ur a községi képviselőtestület határozata ellen fellebbezett s e fellebbezést a község előljárósága a következő jelentéssel terjesztette föl:

„A megfellebbezett 49 kgy. 1902. számú képviselőtestületi határozatban foglaltakat teljes egészében fentartjuk, még azon részt is, a melyről a fellebbezés történeti visszapillantás ezimén emlékezik meg, mert abból nyilvánvaló, hogy az ügy elhuzodásának oka éppen a fellebbező gróf ur, aki a községnek, a víz vegyelemzésére vonatkozó jogos kívánságát mellőzte és ezzel a végleges elintézkedést késleltette.

A felosztani szándékolt terület vízének emberi élvezetre alkalmas volta igenis nagyon lényeges szerepet játszik a felosztás kérdésében, éppen abból a szempontból kötötte a község a felosztási engedély megadását — különösen a talajvízzel telített gyáli tó területnél — a jó ivóvíz feltételéhez.

Fellebbezés azon állítása, mintha mi a rohamos fejlődéstől félnénk, a valóságnak meg nem felel, mert a rohamos fejlődés a községnek csak előnyére szolgálna, hanem igenis félünk a külterjes fejlődéstől, a melyet ezen telekfelosztás feltétlenül előidézne.

A külterjes fejlődés hátrányaira nem szükséges és nem is szándékunk részletesen rá mutatni, csak szomorú élő példa gyanánt hivatkozunk a székes-főváros sorsára, a melyet éppen a rossz külterjes fejlődés juttatott anyagilag közel a tönk széléhez. És ha a sok millió vagyon felett rendelkező székesfőváros annyira megérezte helytelen telepítési politikáját, mennyivel inkább súlyosan megérezné azt Ujpest község, amely éppen semmi vagyonnal sem rendelkezik.

A székesfőváros is okult a mult hibáin s jelenben a telekfelosztások engedélyezését oly szigorú feltételekhez köti, hogy abból kifolyólag a székes-főváros pénztárára semmiféle teher ne hármojon, hanem annak költségeit viselje egyedül a telekfelosztó, mint a kinek egyedül van abból haszna. — Ezen állításunk igazolására hivatkozunk a székes-fővárosi tanács 29508 1898—III. sz. határozatára, a melyben a telekfelosztót, dacára annak, hogy telkei a város szélén Ujpest mellett fekszenek, mégis kötelezte, az ut kihagyásán kívül, annak esatornával, vízvezetékkel, gázvilágítással s keramitburkolással való ellátására, ezt másolatban 3. alatt esatoljuk.

Ha a székes-fővárosnál a mult hibái menthetők némileg azzal, hogy a kiépített beltelkeken a telek és lakásviszonyok drágák voltak s így a szegényebb és középosztály kénytelen volt a külső olcsóbb terület felé húzódni, addig Ujpest községnél, a melynek belső területe is alig felében van kiépítve s e kiépített területen is a lakásoknak közel 25%-a üres, egyenesen anyagi válságot idézne elé a község polgáira a külterjes fejlődés megengedése az által, hogy a telkek értéke a felosztás bekövetkeztében devalválódnék és az új telkeken épült lakóházakkal az üres lakások száma is szaporodnék.

Azt állítja fellebbező, hogy az általa tervezett telekfelosztás fontos közérdeket képez,

s hogy ennek jelenbeni megakadályozása és későbbi keresztülvitele óriási áldozatba fog kerülni a községnek. Ezen merész és dodonai jóslatként hangzó állításának indokolásával teljesen adós marad. Talán az képezne fontos közérdeket, hogy a felosztandó nagy terület benépesítése által a közmunkák egész sorozata szakadna a község vállaira? vagy talán a közegészség és közgazgatás amugy is alig elviselhető nagy költségeit fogja levenni a telekfelosztó a község adózó polgárainak vállairól? Addig míg ezt a telekfelosztó ur be nem bizonyítja, fenti, csak hangulateltetés céljából tett állítását el nem fogadhatjuk.

Azt nem tagadjuk, hogy felebbezőnek a tulajdonát képező telkek felosztására joga van: hiszen a község képviselőtestülete meg is adja a helyhatósági engedélyt arra, csak-hogy azt a közérdek kívánta feltételek teljesítéséhez köti.

Az bizonyos, hogy a szóban forgó telekfelosztás tisztán magánérdek, a miből kifolyólag a telekfelosztó hasznot húz, míg a községre abból csak terhek hárthatnak. — Minthogy pedig a nagy arányú telekfelosztásra a község egészséges fejlődése szempontjából éppen semmi szükség sincs, az nem lehet közérdekes s az ellen a község anyagi érdekeire való tekintetből védekezniük is kell.

A felebbező a telekfelosztás mikénti engedélyezésére nézve oly szabályrendeletre hivatkozik, a mely még nem jogerős, életbe léptetve nincs és így annak elbírálásánál zsinórmértékül nem szolgálhat.

Miután pedig Ujpest községnek a telekfelosztások engedélyezésére vonatkozó szabályrendelete nincs, irányadóul az engedélyezésnél, tisztán magánérdekről lévén szó, csakis köztekintetek szolgálhatnak úgy, hogy abból a községre újabb terhek ne hárthatjanak. Irányadó lehet továbbá a kihasítandó utczák szélességére nézve azon 1893. évi június hó 8-án 32714. szám alatt hozott belügyminiszteri határozat, amely a telekfelosztó gróf ur Ujpestre vonatkozó előbbi, már keresztül is vitt telekfelosztási ügyében hozott, a melyben az egyes háztelkek minimális térfogata 250 □ ölben, az utczák szélessége pedig 8 ölben állapított meg s amely miniszteri határozatra mint e tekintetben egyedüli irányadó rendelkezésre a telekfelosztó az iratok közt 4. 5. és 6. § alatt feltalálható kérvényeiben hivatkozik is.

Ezen miniszteri határozathoz telekfelosztó első ízben beadott telekfelosztási terveiben, a melyek 7., 8. és 9. § alatt csatolatnak, alkalmazkodott is és az utczákat 8 öl szélességben hasította ki, később módosított új tervrajzában azonban (lásd 10. § alatt) már ezt nem tartotta magára nézve irányadónak s az utczák szélességét csak 6 ölben szabta meg. Ez alapon feltétlenül ragaszkodunk kell a felsőbb hatóságilag elrendelt 8 öles utczaszélességhez.

A telekfelosztás engedélyezéséhez a képviselőtestület az utczaszélességen kívül még más feltételeket is kötött, amelyek indokait fentebb már részletesen kifejtettük, de különösen ki vannak azok fejtve magában a megfelebbezett képviselőtestületi határozatban; ezen feltételek jogosultsága szerény nézetünk szerint kétségen felül áll.

Attérve már most az egyes telektömbökre vonatkozólag a felebbező által tett megjegyzésekre, azokra következő észrevételeket tesszük.

I. A Karácsony kert.

Állítja felebbező, hogy az egyesült vilámissági gyár mentén nyitandó utczára semmi szükség nincs. Nem akarunk felesleges vitába bocsájtkozni, hanem bizonyítékul 11. alatt becsatoljuk a nevezett gyártelep helyszínrajzát és a felsőbb hatóság beles belátására bizzuk annak eldöntését, vajjon megengedhető-e egy 500 lóerejű gépház és ehhez mért ürtartalmú gázreservoir mellett lakóházakat építeni.

II. A gyáli tó terület.

A temető melletti terület felosztására vonatkozó aggályainkat felebbező el nem oszlatta, mert a temető melletti ut 10 öles szélességét a már fentebb hivatkozott 32714 18 93. számú belügyminiszteri rendelet írja elő s a mely rendelkezést a telekfelosztó gróf ur a köztemető és a váci ut közt fekvő terület felosztásakor acceптálta is.

b) A másik telektömbnél:

A telekfelosztó a tervrajzban határutat

ugyan kihat, de annak szélességét nem tünteti ki. Magunk részéről ragaszkodunk a szokásos 10 öl határút létesítéséhez.

Felebbező a köztér létesítésének jogosultságát nem tagadja, csak annak kihasítását a gyáli tó terület többi része felosztásának idejéhez köti.

Ebből a felebbezésből értesülünk arról, hogy a telekfelosztó gróf ur, a gyáli tó dűlő többi részének parcellázási eszméjével is foglalkozik és ott ígér nekünk közteret kihasítani, ahol jelenleg telfakadó vadvízes moerasas és süppedékes terület van. Miután ezen terület parcellázásának még csak a lehetősége is ki van zárva, ennél fogva oly ígérethez bele nem nyugodhatunk, amely a közteret ilyen helyen kívánja létesíteni.

Itt helyénvalónak találjuk ráterni egy igen fontos közegészségügyi követelményre, a jó ivóvíz kérdésre is, amelyre felebbező súlyt fektetni egyáltalán nem kíván s amely kérdésen felebbezésében csak felületesen siklik át.

Hiszen a szóban forgó telekfelosztási kérelmek érdemleges elintézését éppen a jó ivóvíz kérdésének eldöntése késleltette és a telekfelosztó gróf ur a községnek azon aggályait, hogy az egész felosztási szándékolt gyáli tó területen a víz rozsz és emberi élvezetre alkalmatlan, — ismételt felszólítás daczára sem oszlatta el és a vizet ott nem vegyelemzettette.

A szóban forgó terület a multban tó volt, amely rendszeres alapesővezéssel lecsapolva nincs, ahol a csapadékvíz a terület teknőszerű alakulása folytán lefolyással nem bír, melyből kifolyólag az ott összegyűlemlik. Miután a terület geológiai viszonyai olyanok, hogy a felszínből számitva alig két és fél méternyire vízhatlan földréteg van ennél fogva a csapadékvíz állandóan felszíni talajvizet képez, melynek bősége számos földalatti forrással még tápláltatik is és soha ki nem apad s az év egyik felében egy niveauju a föld felszínével.

Az ekként összegyűlemelő víztömeg mindenféle szerves anyagokkal és ártalmas gázokkal fertözve van — ugyane helyen áll már számos évek óta a községnek dögtére — miért is a jó ivóvíznek a lehetősége is ki van zárva. Ezen körülményt a felebbező is nagyon jól tudja s ennek tulajdoníthatjuk, hogy a víz hatósági megvizsgálásától és vegyelemzésétől tartózkodott.

Onként következik tehát, hogy ilyen helyen lakóházakat építeni közegészségügyi tekintetből nem lehet.

III. A vasút-utczai terület.

Erre nézve teljes egészében fentartjuk a felebbezett képviselőtestületi határozatban kívántakat annál is inkább, mivel azokat felebbező meg sem kísérlette czáfolni.

A felebbezés befejező általános részében jogosulatlanok és törvényes alappal nem bíróknak tartja a községnek a jó ivóvízen kívül — a mire már fentebb megfeleltünk — az utczáknak lejtésbe és a közlekedésre alkalmas állapotba való helyezésére, a szegélyköves járdák, esatornák, világítás és fűtésre vonatkozó kívánalmait. Hivatkozik arra, hogy ez a terület eddig östermelésre használtatott, a gyáli tó területnél azonban meg nem jelöli, hogy az östermelés, mely ága gyakoroltatik ott? Tudomásunk szerint ott a bolgárok konyhakertészetet üznek a nélkül, hogy az öntözésre szolgáló ugynevezett bolgár kutra ott szükség volna.

Állítja felebbező, hogy az általa indokoltannak tartott községi kívánalmak érthetők volnának akkor, ha a felosztandó területek a székes-főváros közepén feküdnének. Hiszen Ujpest község fejlődési és lakásviszonyai teljesen azonosak a székes-fővárossal, mert annak közvetlen közelében van, majdnem teljesen hozzáépítve. A telekfelosztás engedélyezésénél tehát ugyanazon szempontoknak kell irányadóknak lenniök.

Felebbező a község kívánalmait és kikötéseit a tulajdonjog olyan korlátozásának minősíti, a melynek nincs törvényes alapja s óhajtja, hogy ezen kívánalmait a község a felosztás befejezése után eladott telkek új tulajdonosaival szemben érvényesítse.

Arra már csakugyan nincs megadva a mód, hogy a község az új tulajdonosoktól ilyet követelhesen, sőt inkább azok fogják a községet különböző olyan közszolgáltatások iránt zaklatni, a melyek mindannyian a községi pénztár rovására esnek.

Felebbező a felosztandó telektömböket külterületnek minősíti, a mi ellen tiltakoznunk kell, mert Ujpestnek külső határa nincs s az egész község belső területből áll, a melyben járdára, világításra a rendes és akadálytalan közlekedést lebonyolító, tehát kellő lejtésbe helyezett utczákra szükség van.

Azt is állítja felebbező, hogy a községnek nincs rendes esatornahálózata és hogy utczáinak nagy része nincs ellátva közcsatornával.

Ezen állításának megeazolására 12 § alatt becsatoljuk Ujpest község már megépített esatornahálózatának térképét, amelyből kitűnik, hogy két főgyűjtő esatornája és a többi közcsatornáinak összes hossza 25.5 kilométert tesz ki és kijelentjük, hogy Ujpest község általános lejtérméretezési és általános esatornázási tervét a vármegyei törvényhatóság már több mint egy évtized előtt jóháhagyta. Hogy főgyűjtő esatornája és több gyűjtőesatornája van a községnek, az a fentebb csatolt térképből kiviláglik.

Végre nem reflektált felebbező a képviselőtestületi határozatban a temetőterület adására vonatkozó kívánalom tekintetében sem. A község álláspontjának helyessége a képviselőtestületi határozatban kellően ki van fejtve, miért is az ott mondottakhoz ragaszkodunk.

Ezen előterjesztésünk alapján kérjük a felebbezés elutasítása mellett a község képviselőtestületi határozatnak jóváhagyását.

E jelentés részletes közlésének abban rejlik egyrészt a magyarázata, hogy Ujpest közönsége lássa, miszerint gróf Károlyi Sándor még azt sem hajlandó a községnek megadni, a mit jogosan kívánhat; másrészt pedig abban, hogy közönségünk azon esetben, — ha gróf Károlyi Sándornak, „jog törvény és igazság” ellenére sikerülne a képviselőtestület közgyűlési határozatának a megváltoztatását, ez időszertint hatalmas befolyásával, kivinni, — ne vádolja az előjáróságot azal, hogy kötelességét minden tudásának latba vetésével nem teljesítette.

H I R E K.

— **A király születésnapja.** Az ujpesti *isz. hitközség* mint minden évben úgy ezuttal is augusztus hó 18-án, Ó felsége születés napján d. u. 4 órakor hálaadó istentiszteletet tart.

— **Személyi hírek.** *Beuczy Lajos* alispán megkezdte hat hétre terjedő szabadságát — *Cserba Ferencz* kir. tábla bíró s az ujpesti kir. járásbírószág vezetője szabadságáról vizsdatért s a járásbírószág vezetését átvette. — *Zsoldos János* közigazgatási főjegyző f. hó 13-án Selmezbányára utazott, ahol sógora Miesimay István liezeumi tanár, váratlanul elhunyt. Községünk főjegyzője tehát családi gyászszal kezdő négyheti szabadságát, mely idő alatt őt *Ráday Antal* II. jegyző helyettesíti. — *Scherer Gyula* úl. polg. leányiskolai igazgató, holnap érkezik vissza erdélyi üdülő helyéről és szombaton reggel veszi át *Endre Jánosné* helyettes igazgatótól az intézet vezetését. — *Komjáthy Gyula* a fogyasztási hivatal vezetője hosszabb szabadságra ment, mely idő alatt őt *Gerő Zsigmond* esküdt helyettesíti.

— **Közigazgatási bizottság** f. hó 14-én d. e. 10 órakor a szaképület nagytermében rendes ülést tart. A törvényhatósági pótadók iránt beadott felszólalások elintézésére hivatott bizottság pedig a főispáni ülésteremben ugyanesak ma d. u. 4 és fél órakor tart ülést.

— **Katonai jelentkezési szabályok módosítása.** Folyó évi október 1-től a tartalékosok, póttartalékosok, és tartósan szabadságoltak a tényleges szolgálatból kilépésük, a katonai kiképzetés vagy a fegyvergyakorlat után az eddigi 14 nap helyett már 8 napon belül tartoznak a tartózkodási hely községi előjáróságánál jelentkezni. A jelentkezések nyilvántartásba vétele is váltakozik október elsején. A havi tartózkodási változási kimutatások a jövőben nem vezetendők, hanem e helyett minden jelentkezésről egy tartózkodási jelentkezési lap állítandó ki, a melyek minden hó 10. 20. és utolsó napján összegyűjtve a járási főszolgabírákhoz, illetve a had- és honvédkiegészítő parancsnokságokhoz küldendők.

— **Névmagyarosítás.** Fischer Mór, Fischer Izidor és Fischer Margit családi nevüket *Rátkai-ra* — Hädl (Hendel) Miklos valamint Jozsef és Kornél kiskorú gyermekei *Halász-ra Reich* Lajos, *Szigetire* változtatták a belügyminiszter engedelmével. Ugyancsak belügyi miniszteri engedelmével *Bornek Géza* valamint kiskorú Zoltán, Béla és Ilonka nevű gyermekei vezetéknévüket „*Boros*“-ra. — Weisz Jakabpedig „*Fehér*“-re változtatta a nevét.

— **A szeptemberi esküdtbírák.** A pestvidéki törvényszéken *Verebély Ignác* táblabíró elnökléte mellett f. hó 8-án sorsolták ki azokat az esküdtbírákat, akik szeptemberben fognak ítélkezni. Az újpesti esküdtképes egyének közül *rendes* esküdt-bíróul kisorsoltatt: *Székely Lajos* gyárigazgató, *Winternitz Gyula* háztulajdonos, ilj. *Gézei Gyula* hivatalnok, *Lichtmann Mór* dr. hitközségi titkár, *Fuchs Ignác* dr. orvos. *Pót-escüdt* lett *Ujpestről: Hasenauer Otto*.

— **Az újpesti ovoda- és tanköteles-gyermekek száma.** A község előjárósága befejezvé az ovoda- és tanköteles gyermekek összeírását, ennek következő az összesített eredménye: A községben van összesen 10779 gyermek. Ebből *nemre* nézve: 5478 fiú s s 5301 leány; *vallásra* nézve: 6888 róm. kath., 9 g. kath., 18 g. kel., 894 ev. református, 551 ág. hitv. evang., 4 unitárius, 2415 izraelita; *nyelvre* nézve: 10,356 magyar, 174 német, 25 tót, 13 cseh, 11 lengyel. *Kor* szerint: A 3—5 éves gyermekek száma: 3551. Ezek közül 1759 fiú, 1792 leány; 2357 róm. kath., 6 g. kath., 11 g. keleti, 305 ev. ref., 162 ág. hitv. evang., 1 unitárius, 709 izraelita; 3520 magyar, 22 német, 6 tót, 3 cseh; A 6—11 éves mindennapi tankötelesek száma: 5619. Ezek közül 2884 fiú, 2735 leány, 3508 róm. kath., 3 g. kath., 7 g. kel., 485 ev. ref., 310 ág. hitv. evang., 2 unitárius, 1301 izraelita; 5444 magyar, 142 német, 13 tót, 9 cseh, 11 lengyel; A 12—14 éves ismétlő tankötelesek száma: 1609. Ezek közül 835 fiú, 774 leány, 1023 róm. kath., 104 ev. ref., 76 ág. hitv. evang., 1 unitárius, 405 izraelita, 1592 magyar, 10 német, 6 tót, 1 cseh.

— **A polgári leányiskolával** kapcsolatos női kézimunka tanfolyam gyakorlati irányban való fejlesztése céljából a következő iskolaévtől kezdve egy jeles *művezetőné* fog alkalmaztatni, a ki egy tanárnő felügyelete mellett a fehérnemű varrást, szabászatot és felső ruha varrást fogja divat szerint tanítani. Azonkívül a magyar irodalom, könyvtel és ékítményes rajz is fog a tanfolyamon előadatni. A tanórák heti száma 30, ezekből 6 óra az elméleti és 24 óra a gyakorlati tantárgyakra fordítatik. A tanfolyamra olyan nők vétetnek fel, kik a polgári leányiskola IV. osztályát kielégítő eredménnyel végezték. Kivételesen oly nők is felvehetők, kik ily előképzettséggel nem bírnak, de arra valószínűséggel igazolják és 20 évesnél nem idősebbek. Ajánljuk a tanfolyamot azon szülők figyelmébe, kiknek leánygyermekük gondos nevelése és kiképzése szívükön fekszik.

— **Esküvők.** *Hendll Lipót* f. é. augusztus hó 17-én d. u. 4 órakor tartja esküvőjét az újpesti izr. templomban *Grünhut Anna* kisasszonnyal *Grünhut József* leányával. — *Willbach Mór* f. é. augusztus hó 24-én d. u. 4 órakor tartja esküvőjét az újpesti izr. ort. templomban *Dreschner Lujza* kisasszonnyal özv. *Dreschner Józsefné* leányával.

— **Ujonez-bál.** A minden évben fényesen sikerült újonez-bál f. é. szeptember hó 27-én fog a Colosseumban megtartatni. Az „Ujpesti kereskedő és iparos iftak önművelődési köre,” mely évről-évre nagyobb tevékenységgel rendezti az újonez-bált, az idén is minden lehető elkövet, hogy a mulatság a maga nemében páratlan legyen. A meghívók e napokban küldetnek szét.

— **A kereskedelmi alkalmazottak szakegyletének újpesti helyi-csoportja** a kereskedelmi alkalmazottak szakegyletének beutórozási alapja javára, 1902. évi augusztus hó 20-án (Szt.-István napján), a rákospalotai parkvendéglő összes termeiben, teraszán és parkjában társasjátékkal és díjtekézzel egybekötött táncmulatságot rendez. Kezdeté délután 3 órakor. Tánccs este 7 órakor. Részvételi-jegy személyenként 60 fillér. A mulatság kedvezőtlen idő esetén is megtartatik. Fedett helyiségről 2000 személy számára gondoskodva van. A zenét *Csillag*

Izso hírneves zenekara szolgáltatja. Közlekedés: a M. A. V. nyugati pályaudvartól félóránként. A Bp. közúti villamos vasút 10 perenzként közlekedik a parkvendéglőig. Jegyek kaphatók a vigalmib-izotssági tagoknál és a keresk. alkalm. szakegyl. irodájában, IV., Hajós-utca 17., I. em.

— **A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése.** A kereskedelemügyi miniszter a belügyi földmivélségi miniszterekkel egyetértően a vasárnapi munkaszünetet felfüggesztette a következő esetekben: Vajgyártásnál a tejszín megszavanyodása miatt károk nélkül félbe nem szakítható munka Szt.-István király napján egész napon át végezhető. Sör, élő baromfi, romlékony természetű élelmiszerek, melyeknek fuvarozás, elszállítás céljából teherárúként való feladása, valamint a teherárúként érkező ily cikkekkel álló küldemények kiadása és az állomásról való elfuvarozása, továbbá gyorsárúk, melyeknek fuvarozása, felvétele és kiszolgáltatása általában oly helyiségekben, melyeknek állomásain az említett árukat szállító vonatok déli 12 óra után közlekednek, a vonatközlekedés idejéhez képest munkaszüneti napokon déli 12 óráig is fuvarozható, vasúti szállításra felvehető és kiszolgáltathatók. Élő állatok vasárnapokon valamint Szt.-István napján az egész napon felhajthatók, szállíthatók, szállítás céljából úgy gyors-, mint teheráru gyanánt feladhatók, megérkezésükkor a szállítási eszközökből kirakhatók és az állomásról rendeltetési helyükre szállíthatók, illetve hajthatók. E rendelet már életbe lépett.

— **A F. M. K. E. közgyűlése.** A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület, mely *József főherceg* legmagasabb védnöksége és *Thuróczy Vilmos* es. és kir. kamarás elnökléte alatt, az ország felvidékének *tizenegy* törvényhatóságában az államfeladatait végzi, augusztus 26. és 27. napjain tartja meg évi rendes közgyűlését. *Selmecz-Bélabánya* sz. kir. bányavárosban, melynek közönsége az egyesületet, *huszadik* évi közgyűlése alkalmából, vendégszeretettel falai közé meghívta. A közgyűlés programja a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Ügyvezető alelnök beszámolója az egyesület 1901-1902. évi munkásságáról. 3. Az elnökség 1901-1902. évi jelentése és az igazgató választmány határozati javaslatai. 4. Az 1901. évi zárszámadás és a vonatkozó felmentvények megszavazása. 5. Az 1903. évi költségvetés megállapítása és a törvényhatósági választmányok kapcsolatos javaslatai. 6. Az egyesületi alapszabályok módosítása. 7. Indítványok, melyek a közgyűlés előtt 8 nappal az elnökségnek bejelentetnek. 8. Az 1903. évi közgyűlés helyének meghatározása. 9. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítőinek megválasztása. A főtitkári hivatal kéri az egyesület összes tagjait, hogy a költséges egyéneknéti meghívás helyett ezt a hírlapi közlést meghívásul elfogadják és esetleges részvételüket a F. M. K. E. főtitkári hivatalánál (Nyitra) mielőbb bejelenteni sziveskedjenek, hogy megfelelő elszállásokról még idejében gondoskodhassék.

SPORT.

Budapesti nyári löversenyek.

A városligeti versenypálya környéke nagyon megnépszerű a közeli napokban. Ugyanis kezdetét veszi a nyári meeting, amely 11 versenynapon keresztül fog vonzerőt képezni a sportszomjas közönségre. De a Magyar Lovar-Egylet vezetősége gondoskodott is olyan versenyszámokról, amelyek úgy az istállótulajdonosokra mint a hippikus sportot kedvelő nagy közönségre tényleg vonzerőt fognak képezni.

Íme az egyes versenynapok főbb eseményeinek táblázata:

Aug. 15.	Budapest	Igazgatósi díj.
" 17.	"	Nyári kísérleti vers.
" 18.	"	Nyári handicap.
" 20.	"	Szt.-István díj.
" 21.	"	Kettős óvadékverseny.
" 23.	"	Elnöki díj.
" 24.	"	Budapesti díj.
" 26.	"	Budai díj.
" 28.	"	Allvány díj.
" 30.	"	3 évesek handicapja. Tenyésztők díja.
" 31.	"	Erzsébet királyné díj.

A mint első pillanatra is láthatjuk, a meeting főszáma a Szent István díj, melynek

80000 koronás díjért rendszerint sok telivér szokott próbálkozni. Így lesz az az idén is; a valószínű indulók a következők:

4é	Marathon	49	lov.	Russel
3é	Kiss me	54	"	Cleminson
3é	Bakony	46	"	—
4é	Durban	56	"	Barker
4é	Busento	49	"	—
4é	Mary Diamond	47 1/2	"	Southey
5é	Fagon	49	"	Slack
3é	Capellmeister	46	"	Baines
3é	Hazafi	58 1/2	"	Van Dusen
3é	Midas	46	"	Wilton
3é	Mayor	46	"	Miachals
4é	Ponyvássy	49	"	Bonta
3é	Blockade	44 1/2	"	—

A verseny igen erős favoritja Fagon, a melyre már csak 1 1/2 reát adnak a bookmakerek. A sulyviszonyokat tekintve tényleg öt tartjuk a valószínű nyerőnek, habár Marathon, Hazafi és Ponyvássy meleggé tehetik neki a győzelmet. Különösen Hazafit tartjuk a nagy sulykülömbőség dacára legveszélyesebb ellenfelének, mert az ugyanilyen távolságon elsőrangú telivérekkel szemben nagy stylusban nyert a Királydíjban.

A meeting másik kimagasló száma az Erzsébet királyné díj.

Az első verseny napon az Igazgatósi díj kerül sorra, amelynek az idén először 1500 m. távján flyer lovaink szíme java ott lesz.

Igy Davensberg, Kiss me, György lovag Rose S. Mindegy vagy Garázda és Cleo.

A valószínű nyerőt a Springer lovakban vagy Davensbergben sejtjük.

Typjeink az első napra a következők:

- I. Mayor — Sobri
- II. Dynamit — Jász
- III. Springerist — Davensberg
- IV. Orion — Takács
- V. Orbián — Reineclaude
- VI. Charmant — Rózsa Lili
- VII. Takaros — Gyopár

IRODALOM.

***Asszonyok keze.** Hányszor esábitja el belső harezainkat. Magyarország történetében van rá példa, hogy női kéz egy korszak szenvedéseit hegyesztette be. Egy nő és egy gyermek a trónon, villongások, feléleg esaták, gyűlölségek után és mégis lecsendesedik az ország. Pozsonyban és Bécsben ott áll a szobra. Bécsben szemben a várpalotával, a műtörténelmi nagy muzeum előtt körülvéve gyönyörű lovas generalisokkal, ézparipákkal. Es ott ülve, nézve a szobrot, elgondoljuk: Felséges szép királyné, ha neked csak ezek a generálisaid lettek volna, a kiket itt érezbe öntve trónod körül felállítottak és sehol sem lettek volna a magyarok, a kiket a te életedből szépen elsikkasztottak, aligha állna itt most a szobrod.

Es ott ül Pozsonyban fehér márvány ménen, két jó kurucz között, elnézve át a Dunán, végig a sikságon, a hol kéke fátyolba szegi a rónaságot a távol, elnéz abba az országba, melynek derék népe 60,000 harezost ontott az ő védelmére.

E szép királyasszony történetéről és a pragmatica sanctióról szól a Nagy Képes Világtörténet legújabb 167. füzeté.

Csödtömeg-eladási hirdetmény

Vb. Kabók József újpesti volt bej. czég csödtömegének alulirott gondnoka ezennel közhírre teszi, hogy a csödválasztmány határozata alapján nevezett csödtömeg leltárában 1—3292. számok alatt felvett és 22761 korona 12 fill. beesértékű üzleti berendezés, vasáru stb. szabad kézből ajánlati verseny alapján együttesen vagy részletekben elárúsíttatni fog. A vételt tárgyzó ajánlatok az ajánlati összeg 10 %-ának készpénzben egyidejűleg óvadéknul letétele mellett **1902. augusztus hó 31-ik napjának déli 12 órájáig** alulirott tömeggondnoknál (Ujpest, István-u. 7. sz.) vagy csödválasztmány elnökénél Dr. Murányi Ernő ügyvédnél Budapesten (V., Báthory-utca 17. II.) adandók be. A csödválasztmány mindkét helyen délután 3—5 óra között, az árúk pedig a tömeggondnoknál való előzetes jelentkezés után ugyanezen órák alatt az **Ujpesten Árpád-ut 42. sz. a.** levő üzlethelyiségben naponta megtekinthetők. A csödválasztmány a beérkezett és kellően óvadékkal felszerelt ajánlatok felett **1902. szeptember 6-ik napjának déli 12 órakor**

tartandó ülésén fog határozni, fentartja azonban magának a jogot, hogy az ajánlatok bármelyikének el-, vagy el nem fogadása fölött az ajánlott árra való tekintet nélkül szabadon határozhasson s esetleg egyiket se fogadja el. Az elfogadott ajánlat tevője a vételárat 24 óra alatt tartozik — óvadéknak különben elvesztése mellett — alulírott tömeggondnoknál készpénzben kifizetni, ki ennek ellenében fogja neki az árukat átadni.

Ujpesten 1902. július hó 30-án.

Dr. Cserba Dezső
ügyvéd.

1393. végrh. sz. 1902.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbíró-ságnak 1902. évi V. 738 4. sz. végzése folytán dr. Illés Samu ügyvéd által képviselt Kovács Béla felperes részére Khész János és neje alperes ellen 300 korona követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 687 kor. becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpesten, István-utca 12 sz. a. házban leendő megtartása határidőül 1902-ik évi augusztus hó 16-ik napján d. u. 13 órája kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok és egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy

elsőbbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1902. évi július hó 31. napján.
Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

679. végrh. sz. 1902.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbíró-ságnak 1902. évi V. 106 2 sz. végzése folytán dr. Wilhelm Adolf ügyvéd által képviselt Országos korona takarékpénztár felperes részére Javorszky János alperes ellen 500 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 631 koronára becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpest, Attila-utca 5 sz. alatt leendő megtartása határidőül 1902-ik évi augusztus hó 18. napján délelőtt 12 órája kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el nem ulasszák.

Kelt Ujpesten, 1902. évi július hó 20-ik napján.
Kiss Gyula

kir. bírósági végrehajtó.

1292. végrh. sz. 1902.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbíró-ságnak 1902. évi V. 1058 2. sz. kiküldő és 786/2. sz. elrendelő számú végzése folytán dr. Wollner Henrik ügyvéd által képviselt Barón Lipót felperes részére Kiss Gyula és neje alperesek ellen 93 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 627 kor. becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpesten, Király-utca 15. szám alatti házban leendő megtartása határidőül 1902. évi augusztus hó 16 napján délutáni 2 órája kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok, s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1902. évi július hó 28. napján.
Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

**Arpád-ut 4. sz. házban
üzlethelyiségek lakással s
még kisebb-nagyobb laká-
sok azonnal is kiadóok.**

FUCHS ANTAL ÉS JÓZSEF

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak újságok és művek minden nyelven, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetemi nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb áron való elkészítését.